

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Облік, аудит та оподаткування підприємницької діяльності»

на тему: «Фінансові результати в системі обліку, контролю та аналізу
(на прикладі КП «Теплопостачання міста Одеси»)»

Виконавець:

студентка факультету менеджменту,
обліку та інформаційних технологій

Шахкян Татевик Рубенівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., ст. викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Бойко Ольга Станіславівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах запровадження ринкових відносин досить важливим є той факт, що рівень ефективності діяльності будь-якого підприємства характеризують фінансові результати, одержані внаслідок господарювання, якими можуть бути як прибутки, так і збитки. Фінансовий результат – це інтегрований показник, який формується в процесі порівняння доходів від реалізованих об'єктів діяльності підприємства і витрат на їх створення. Для прийняття ефективних управлінських рішень необхідна достовірна інформація про результати діяльності, сформована з урахуванням специфіки господарювання підприємства та його організаційної структури. Достовірність формування фінансового результату є основою принципів і правил бухгалтерського обліку, обов'язкове дотримання яких вимагає законодавча база, зокрема національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку і міжнародні стандарти фінансової звітності.

Наприкінці 2017 року було ухвалено концептуальні зміни до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Зазначений нормативно-правовий акт є давно очікуваним, оскільки спрямований на імплементацію вимог законодавства ЄС у сфері обліку. Це зумовлює необхідність удосконалення системи обліку, аналізу та контролю, як інформаційного забезпечення будь-якого процесу управління оборотними активами.

Дослідження законодавчих і нормативних інформаційних джерел свідчить про існування невідповідностей в окремих концептуальних підходах щодо створення цілісної системи формування показників фінансового результату підприємства та відображення його у фінансовій звітності.

Саме тому є актуальною необхідність дослідження й формування методичних підходів щодо визначення фінансових результатів в системі рахунків бухгалтерського обліку для потреб управління.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є розробка теоретичних напрямків та практичних рекомендацій щодо удосконалення методичних основ бухгалтерського обліку, контролю та аналізу фінансових результатів в умовах ринкових відносин.

Для реалізації мети дослідження є необхідним розв'язання наступного комплексу задач:

- 1) розглянути концептуальні основи сутності фінансових результатів та джерел формування;
- 2) оцінити стан бухгалтерського обліку фінансових результатів, їх контролю та аналізу на комунальному підприємстві «Теплопостачання міста Одеси» (далі – КП «ТМО»);
- 3) розглянути проблемні аспекти обліку фінансових результатів;

4) здійснити прогноз за допомогою методів економіко-математичного моделювання та розробити трендову модель;

5) проаналізувати результати фінансово-економічної діяльності підприємства;

6) ознайомитись з фактичною калькуляцією собівартості теплоенергії, її складом;

7) проаналізувати динаміку та структуру фінансових результатів підприємства;

8) проаналізувати показники прибутковості КП «ТМО»;

9) розробити практичні рекомендації з удосконалення обліку, контролю та аналізу на КП «ТМО».

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є фінансові результати, як об'єкт обліку, контролю та аналізу на КП «ТМО».

Предметом дослідження є теоретико-практичні підходи до обліку, контролю та аналізу фінансових результатів господарюючих суб'єктів.

Методи дослідження. Кваліфікаційна робота проведена на основі діалектичного підходу до вивчення теоретичних основ обліку, контролю та аналізу фінансових результатів. Крім того, в процесі дослідження були застосовані такі методи, як абстрактно-логічний, метод групування, порівняння, середніх величин, метод економіко-математичного моделювання (аналітичне вирівнювання), лінійне програмування (для опрацювання звітних даних), спостереження, деталізація.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою для написання кваліфікаційної роботи стали праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів з питань обліку, контролю та аналізу фінансових результатів, законодавчі та нормативні акти України, матеріали наукових конференцій, дані засобів масової інформації і мережі Internet, а також первинна документація, облікові реєстри, відомості, нормативна документація, фінансова та аудиторська звітність.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (51 найменувань) та 13 додатків. Загальний обсяг роботи становить 177 сторінок. Основний зміст викладено на 72 сторінках. Робота містить 25 таблиць, 6 рисунків.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 1 статтю:

1) Шахкян Т. Р. Особливості проведення аналізу показників прибутковості підприємства на прикладі КП «Теплопостачання міста Одеси» / Т. Р. Шахкян, А. Л. Коляда // Проблеми удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління бізнес-процесами сучасної економіки. Збірник науково-практичних статей. – 2018. – С. 88-92.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «*Теоретичні основи формування та визначення фінансових результатів*» розглянуто питання визначення та сутності фінансових результатів, організацію синтетичного та аналітичного обліку, проблемні питання обліку фінансових результатів та особливості обліку фінансових результатів відповідно до міжнародних стандартів.

У другому розділі «*Особливості обліку фінансових результатів на КП «Теплопостачання міста Одеси»*» проаналізовано організаційно-економічну характеристику КП «ТМО», організацію облікового процесу доходів та витрат і були застосовані методи економіко-математичного моделювання для прогнозування.

У третьому розділі «*Система аналізу та контролю фінансових результатів у теоретико-практичному аспекті*» визначено методику аналізу динаміки та структури фінансових результатів підприємства, аналізу прибутковості підприємства, контролю фінансових результатів та напрями її вдосконалення.

ВИСНОВКИ

На підставі проведеного дослідження теоретико-методичних підходів було наведене узагальнення і запропоновано вирішення наукової проблеми, що полягає у вдосконаленні методики обліку, контролю та аналізу фінансових результатів на підприємстві з урахуванням вітчизняного та міжнародного досвіду з метою створення інформаційної бази системи управління підприємством, що дає змогу надати наступні пропозиції:

1) важливим завданням системи управління фінансовими результатами є економічно обґрунтовне їх тлумачення. У класифікаційній роботі на основі проведення порівняльного аналізу праць вітчизняних та зарубіжних вчених удосконалено тлумачення фінансових результатів. В обліку фінансовий результат визначається шляхом порівняння доходів та витрат підприємства. Отриманий результат характеризує якість діяльності підприємства, форма вираження якого може бути прибуток або збиток.

2) для управління фінансовими результатами необхідна достовірна інформація, яка забезпечується за допомогою економічного та фінансового аналізу. У кваліфікаційній роботі підтримано підхід, згідно з яким спочатку проводиться аналіз динаміки та структури фінансових результатів, а потім – аналіз показників прибутковості. Виходячи з цього, запропоновано економічний аналіз фінансових результатів здійснювати в наступній послідовності:

- в першу чергу аналізуються результати фінансово-економічної діяльності підприємства;

- наступним етапом є аналіз фактичної калькуляції собівартості продукції;

- на третьому етапі аналізується склад, структура та динаміка доходів та витрат;

- на останньому етапі аналізуються показники прибутковості підприємства.

За результатами господарської діяльності у 2018 році підприємством отриманий прибуток у сумі 111 182,00 тис. грн, у тому числі від реалізації послуг теплопостачання отримано збиток у сумі 510 770,00 тис. грн, від іншої операційної діяльності отримано прибуток у сумі 621 951,00 тис. грн.

Збитки від основної виробничої діяльності з надання послуг теплопостачання за 2018 рік у розмірі 510,77 млн. грн, виникли в результаті того, що діючі тарифи на теплову енергію та послуги з централізованого опалення і гарячого водопостачання відшкодували фактичні витрати підприємства на надання цих послуг споживачам в цілому по підприємству на 72,6 %.

Вагому частину у витратах підприємства займає собівартість теплоенергії. Повна собівартість теплоенергії склала 1 866 617,49 тис. грн, з яких йде на потреби населення – 1 460 432,42 тис. грн, у релігійні установи – 787,56 тис. грн, бюджетні організації – 299 434,72 тис. грн та на інших споживачів у розмірі 90 279,10 тис. грн.

У 2018 році порівняно з 2017 роком доходи підприємства збільшились на 383 594,00 тис. грн. Така тенденція була досягнута за рахунок збільшення чистого доходу на 83 106,00 тис. грн, інших операційних доходів на 16 492,00 тис. грн (в більшу чергу за рахунок отриманих дотацій) та інших доходів (в більшості через поточні трансферти). При цьому, негативним моментом є те, що збільшились і витрати підприємства на 230 993,00 тис. грн. Такий ріст витрат відбувся через збільшення собівартості реалізованої продукції на 230 993,00 тис. грн та майже через усі інші витрати (адміністративні, інші операційні та інші витрати), а ось розмір фінансових витрат скоротився з 13 933,00 тис. грн у 2017 році до 9 923,00 тис. грн у 2018 році, тобто на 4 010,00 тис. грн.

На КП «Теплопостачання міста Одеси» спостерігається негативна динаміка майже усіх показників прибутковості.

Таким чином, підприємству необхідно звернути особливу увагу на витрати, всебічно їх проаналізувати і знайти напрямки їх оптимізації, що дозволить в подальшому знизити збитковість та у майбутньому забезпечити високий рівень рентабельності. Для подолання кризової ситуації підприємству необхідно провести ряд антикризових заходів, наприклад: продавати надлишкові активи (засобі виробництва, матеріали), об'єкти незавершеного будівництва, а також звільнити зайву робочу силу; ліквідувати збиткові підрозділи; здати в оренду приміщення; вести управлінський облік; складати бюджет постійних витрат та вкладатись у заплановані показники.

3) у кваліфікаційній роботі була побудована трендова модель для вивлення прогностного значення показника чистого доходу. Таким чином,

якщо збережеться тенденція до рівномірного росту, яка склалася протягом 2012-2018 років, то можна очікувати, що у 2019 році чистий дохід від реалізації на підприємстві складе 1 615 577,00 тис. грн, а у 2020 році 1 790 166,00 тис. грн.

4) запропоновано впровадити в діяльність підприємства фінансове планування та розробити кошторис витрат, з метою контролювання та уникнення непередбачених витрат.

5) об'єктивна оцінка робочих документів та використання запропонованої методики поетапного вивчення діяльності організації в підрозділі 3.3 дозволить здійснити дотримання достовірності, законності, доцільності та економічної ефективності її фінансово-господарської діяльності. Впровадження запропонованої моделі контролю фінансових результатів допоможе сконцентрувати та прискорити процеси контролю.

На аналізованому підприємстві Теплопостачання міста Одеси був проведений аудит фінансової звітності на 31.12.2018 р. та було видане заключення – думка із застереженням. Фінансова звітність підприємства, в цілому, відображає достовірно в усіх суттєвих аспектах фінансовий стан на 31.12.2018 р. та його фінансові результати і грошові потоки за рік, що закінчився зазначеною датою.

На сьогоднішній день, з метою приведення тарифів на теплову енергію до економічно обґрунтованого рівня, підприємство проводить повний перерахунок тарифів згідно з Порядком формування тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, послуги з централізованого опалення і постачання гарячої води, затвердженого Постановою НКРЕКП від 24.03.2016 р. № 377.

Після закінчення розрахунків, згідно з Порядком проведення відкритих обговорень проектів рішень НКРЕКП, затвердженого Постановою НКРЕКП від 30.06.2017 р. № 866, КП «ТМО» планує подати заяву з відповідним комплектом документів до Департаменту міського господарства Одеської міської ради для ініціювання проведення громадських слухань згідно ст. 23 п. 5 Статуту територіальної громади, затвердженого рішенням Одеської міської ради №1240-VI від 25.08.2011 р., після проведення яких питання щодо встановлення тарифів буде винесене на відкрите обговорення НКРЕКП.

Виходячи з викладеного вище, зазначимо, що економічні перетворення в комунальному господарстві неможливі без розробки та впровадження нової ефективної системи ціноутворення. Основними завданнями такої системи є:

- 1) обґрунтування рівня витрат у вартості комунальних послуг, чіткий облік і справедливість цін і тарифів;
- 2) формування соціально та економічно обґрунтованих цін і тарифів на комунальні послуги, що відображають фінансові можливості й потреби постачальників і споживачів;

3) оптимізація і регулювання процесу ціноутворення в житлово-комунальному господарстві;

4) поетапний перехід до введення єдиних цін і тарифів на однакові комунальні послуги для всіх споживачів;

5) запровадження диференційованої плати за житло, до складу якої поступово включається плата за капітальний ремонт житлового будинку.

Для вирішення перелічених завдань необхідно розробити й належним чином затвердити низку законів й галузевих нормативно-правових актів: положень, інструкцій, методик планування та обліку витрат, розробити й запровадити механізми економічного стимулювання.

У діючій практиці при встановленні тарифів використовуються фактичні дані минулого періоду. Суттєвими недоліками такого підходу є:

- зменшення впливу на собівартість заходів щодо зниження витрат і прогнозованих змін обсягу споживання послуг;

- відсутність стимулювання ресурсозбереження, бо збільшення витрат (у тому числі в результаті нераціонального господарювання) компенсується зростанням тарифу, а при одержанні економії від зниження витрат завдяки вжитих заходів, плановий тариф, як правило, знижується;

- норматив рентабельності, який визначає прибуток підприємства і затверджується регулюючим органом за видами діяльності комунального господарства, без економічного обґрунтування має обмежувальний характер і стримує розвиток підприємства.

З огляду на необхідність усунення вказаних недоліків розроблено пропозиції щодо запровадження економічно обґрунтованих тарифів на комунальні послуги. При визначенні тарифу важливою складовою його формування є прибуток, величина якого має бути, з одного боку, достатньою для нормального функціонування підприємства, розвитку його матеріальної бази, а з іншого – реальною для відшкодування споживачами.

АНОТАЦІЯ

Шахкян Т. Р. «Фінансові результати в системі обліку, контролю та аналізу (на прикладі КП «Теплопостачання міста Одеси»)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за магістерською програмою професійного спрямування «Облік, аудит та оподаткування підприємницької діяльності». – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

У роботі розглядаються законодавче регулювання, концептуальні основи та особливості ведення бухгалтерського обліку, контролю та аналізу фінансових результатів на КП «Теплопостачання міста Одеси».

Проаналізовано результати фінансово-економічної діяльності підприємства, структуру та динаміку доходів та витрат, показники прибутковості.

Запропоновано напрями поліпшення системи обліку фінансових результатів, а також контрольно-аналітичних процедур в частині класифікації, організаційно-методичних питань контролю та процедур фінансового аналізу.

Ключові слова: облік, контроль, аналіз, фінансові результати, прибуток, збиток, доходи, витрати.

ANNOTATION

Shakhkian T. «Income summary in the accounting, control and analysis system» (on example of the CE «Heat supply of the Odesa»).

Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty 071 «Accounting and taxation» under the master's program «Accounting, audit and taxation of enterprise activity». – Odessa National Economics University. – Odessa, 2019.

The work deals with the legislative regulation, conceptual framework and peculiarities of accounting, control and analysis of summary income on the CE «Heat supply of the Odesa city».

Results of financial-economic enterprise activity, structure and dynamics of income and expenses, profit indicators are analyzed.

Proposals of directions for improving the system of accounting of summary income and also control and analytical procedures in terms of classification, organizational and methodological issues of control and financial analysis procedures.

Keywords: accounting, control, analysis, summary income, profit, loss, income, expenses.